

Extra maatregelen in drinkwatergebied

Drentse telers streven naar schoner water

Bollentelers nemen extra maatregelen om emissie naar het oppervlaktewater te voorkomen in het wingebied van het drinkwaterbedrijf van Groningen. Met andere gewasbeschermingsmiddelen, het afsluiten van greppels en een kritischer keuze van de perceelslocatie willen telers, waterschap Hunze en Aa's, provincie Drenthe en Waterbedrijf Groningen de concentratie gewasbeschermingsmiddel in het water terugdringen.

Tekst: Hans van der Lee | Fotografie: René Faas

In de zeven miljard liter drinkwater die het Waterbedrijf Groningen jaarlijks uit de Drentsche Aa en haar zijtakken haalt, worden te hoge concentraties gewasbeschermingsmiddel gevonden. Waterschap Hunze en Aa's, het waterbedrijf en de provincie Drenthe hebben daarom in 2015 besloten maatregelen te treffen (zie kader). Onderdeel van die maatregelen is het project Verduurzaming bollenteelt Drentsche Aa. De telers met bollen in het stroomgebied zijn gevraagd extra stappen te zetten om het risico op emissie van middelen naar het water te voorkomen. Doel is overschrijdingen tot een minimum te beperken. Akkerbouwer, tulpen- en lelieteler Wijnand Eleveld in Smilde (Dr.) is naar eigen zeggen 'best bereid' te kijken naar de mogelijkheden. "We nemen eerst maatregelen waarmee snel resultaat is te boeken, dus op plaatsen waar de emissie het hoogst is." Eleveld denkt aan greppels afdammen, maar ook

aan kritischer kijken naar de perceelkeuze. "Gevraagd wordt geen bollen te telen op percelen langs watervoerende sloten. Dat is best lastig, want goede huurgrond vinden is moeilijk. Dit is een extra beperking, maar we doen wat we kunnen. We zijn ons erg bewust waar we telen."

ALTERNATIEF ZOEKEN

Eleveld teelt lelies en tulpen op contract en heeft zelf ook een tulpenkraam. De telers in het stroomgebied is ook verzocht middelen te mijden. "Er is bijvoorbeeld Pyramin gevonden in het water. Daar moet ik dus een alternatief onkruidmiddel voor zoeken. Voor mijn eigen bollen is dat geen probleem, maar voor de andere tulpen en lelies bespreek ik het spuitschema opnieuw met mijn Noord-Hollandse contractgevers en de teeltadviseur." Volgens Eleveld is het de contractgevers wel duidelijk hoe ge-

voelig de bollenteelt in Drenthe ligt. Langs de percelen staan bordjes met tekst en uitleg over de teelt. “Ik ben blij dat ik met de contractgevers en de teeltbegeleiders kan overleggen over de aanpak. Ondanks de maatregelen moet er wel een goed resultaat komen.”

De teler is van goede wil, maar heeft ook zorgen over de haalbaarheid. “We hebben steeds vaker te maken met extreem weer. Heter zomers en zwaardere buien. Juist dan is het moeilijk afspoeling te voorkomen. Bovendien is de bollenteelt maar een onderdeelje van alle agrarische activiteit in het gebied. Er is ook een hoop akkerbouw en daar worden soms dezelfde middelen gebruikt. Ik hoop dat het waterschap en de provincie zien dat we ons best doen.”

NIET ALLEEN VERANTWOORDELIJK

De overheden zijn bij het project betrokken, net als de KAVB, kennis- en adviesbureau CLM en onderzoekbedrijf HLB.

“Het is vaak lastig te bepalen waar de normoverschrijdingen precies vandaan komen”, stelt ook projectleider Yvonne Gooijer van CLM. Behalve bollen staan in het gebied ook maïs, poot aardappelen en andere akkerbouwgewassen. “En vergeet niet dat particulieren soms ook middelen gebruiken. Alleen heel specifieke werkzame stoffen zijn aan een sector te koppelen.”

De bloembollensector wordt dan ook niet alléén verantwoordelijk gehouden, volgens Peter Knippels, namens de KAVB betrokken. Volgens de senior-beleidsmedewerker bodem en water zijn de komende jaren ook andere sectoren aan de beurt om maatregelen te nemen. Alle potentiële bronnen worden volgens de beleidsmedewerker water onderzocht en voor de akkerbouw-, vollegrondsgroente- en melkveesector zijn ook projecten gestart. “De bloembollensector doet al een hoop om emissie terug te dringen. Tegelijkertijd moeten we voorzichtig zijn met het opnieuw gebruiken van spoelwater, met het oog op virussen. Het gaat erom dat we uitzoeken wat haalbaar is.”

Gooijer: “Natuurlijk wordt al gewerkt aan het voorkomen van emissie. Veel ondernemers hanteren bijvoorbeeld akkerlanden met teeltvrije zones om een bredere barrière aan te leggen. In een ander deelproject worden burgers aangesproken op hun rol en verantwoordelijkheid.”

Afgelopen jaar is een aantal oplossingen doorgesproken met de bollentelers. Overigens wilden alle telers die in het gebied telen meedoen, toen ze in 2015 werden gevraagd. Aanvankelijk reageerden de telers geprikkeld. “Ze vonden het vervelend dat ze weer werden aangesproken, als relatief kleine sector. Toen duidelijk werd dat ook andere sectoren worden betrokken, werden ze gelukkig enthousiast.”

Als resultaat is in 2017 minder naast watervoerende sloten geteeld. In plaats van Vydate worden afrikaantjes geteeld om aaltjes te bestrijden. Andere middelen die normoverschrijdend worden aangetroffen, vervangen ze waar mogelijk door alternatieven. Daarnaast worden greppels zoveel mogelijk afgedamd om afspoeling te voorkomen. “Elk jaar bespreken we de normoverschrijdingen met de telers en kijken welke van deze middelen ook in de bollenteelt worden gebruikt.”

WINST MOEILIK TE VOORSPELLEN

Hoeveel winst de bollentelers kunnen boeken, vindt Gooijer moeilijk te voorspellen. “Het seizoen moet nog beginnen. Er zijn negen telers in het gebied, waarvan er vier dit jaar bollen in het stroomgebied van de Drentsche Aa hebben. Dat aantal en het oppervlak wisselt.” Ook Eleveld is nog op zoek. Hij heeft 15 ha tulpen en 30 ha lelies. “Afhankelijk van de beschikbare huurgrond teel ik straks tussen de 10 en 30 ha in het stroomgebied.”

De andere grote variabelen zijn het weer en de ziektedruk. Gooijer hoopt dat zelfs verbetering te zien is bij een hoge ziektedruk. Ze verwacht veel van maatregelen en de betere spuittechniek. “Een van de telers heeft een Wingsprayer. Veel neerslag kan voor meer afspoeling zorgen, maar aan de andere kant is er dan ook meer verdunning.”

Komend seizoen wordt de emissie naast een lieperceel gemeten, om de emissieroutes duidelijker in beeld te krijgen. Dan wordt ook bekeken of de middelen die worden gemeten ook daadwerkelijk zijn gebruikt, of door nalevering vanuit de bodem in het water komen. ♦

Bollenteelt een van de projecten

Duurzame bollenteelt is maar een van de tien projecten die moeten leiden tot schoner water in het stroomgebied van de Drentsche Aa. Zo wordt gestreefd naar 16 ha bloemrijke akkerranden. Tachtig landbouwbedrijven zijn in beeld om erfemissie terug te dringen. Er zijn vijf melkveebedrijven die experimenteren met het terugdringen van de inzet van onkruidbestrijder terbuthylazine in maïs en andere maatregelen om emissie te voorkomen. Burgers, bedrijven en gemeenten wordt gevraagd onkruid op een duurzame manier aan te pakken en voorts wordt emissie via riooloverstorten in kaart gebracht.